

Tulemusvaldkond	Heaolu (HE)
Tulemusvaldkonna eesmärk	Eesti on riik, kus inimesed on hoitud, ebavõrdsus ja vaesus väheneb ning toetatud on kõikide pikk ja kvaliteetne tööelu
Valdkonna arengukava	Heaolu arengukava 2023–2030 (HEA)
Programmi nimi	Laste ja perede programm
Programmi eesmärk	Eesti on hea paik pere loomiseks ja laste kasvatamiseks ning Eesti lapsed on õnnelikud, kasvades hoolivas, kaasavas, turvalises ja arendavas keskkonnas. Vägivallaohvritele on tagatud abi traumast taastumiseks ja iseseisva toimetuleku saavutamiseks.
Elluviimise periood	2024–2027
Peavastutaja	Sotsiaalministeerium (SoM)
Kaasvastutajad	Sotsiaalkindlustusamet (SKA), Tervise Arengu Instituut (TAI)

Sissejuhatus

Heaolu tulemusvaldkonna laste ja perede programm on koostatud Heaolu arengukava 2023–2030 elluviimiseks ja eesmärkide täitmiseks, tagades peredele vajaliku toe perede loomiseks ja laste kasvatamiseks ning vähendades perede vaesust ja ebavõrdsust. Programm keskendub lapse õiguste ja heaolu edendamisele, lastekaitse ja laste hoolekande arendamisele, perede toimetuleku parandamisele ning vägivalla ennetamisele ja vägivallaohvrite toetamisele. Programm aitab saavutada Heaolu arengukava 2023–2030 alaeesmärki nr 1.

Programm panustab oma tegevustega riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ vajalikesse muutustesse „Kujundame tervikliku rahvastiku- ja perepoliitika kestliku rahvastiku ja heaolu tagamiseks“, „Toetame vaimset tervist ning vähendame vaimset ja füüsilist vägivaldat“, „Parandame erivajadusega inimeste heaolu ja ühiskondlikku aktiivsust ning tõhustame pikaajalise hoolduse süsteemi“. Samuti aitab programm kaasa „Eesti 2035“ möödikuga „kohortsündimuskordaja“ 2035. aastaks seatud eesmärgi saavutamisele. hukkunute arv 100 000 elaniku kohta“ 2035. aastaks seatud eesmärkide saavutamisele. Programm panustab ÜRO säästva arengu eesmärkide nr 1 „Kaotada vaesus“, nr 3 „Heaolu ja tervis“, nr 5 „Sooline võrdõiguslikkus“ saavutamisesse.

Laste ja perede programmi elluviimiseks kasutatakse järgmiseid välisvahendite meetmeid:

- 21.4.1.2 – Lastele ja peredele suunatud teenused on kvaliteetsed ja vastavad perede vajadustele (Euroopa Regionaalarengu Fond)
- 21.4.7.9 – Lastele ja peredele suunatud teenused on kvaliteetsed ja vastavad perede vajadustele (Euroopa Sotsiaalfond+)
- 21.4.9.3 – Lastele ja peredele suunatud teenused on kvaliteetsed ja vastavad perede vajadustele (Euroopa Sotsiaalfond+)
- Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra toetus programmist „Kohalik areng ja vaesuse vähendamine“.

Programmi tegevuste struktuuris ei ole võrreldes varasema programmiga (2023–2026) muudatusi tehtud.

Programmi eesmärk, möödikud ja rahastamiskava

Programmi eesmärk	Eesti on hea paik pere loomiseks ja laste kasvatamiseks ning Eesti lapsed on õnnelikud, kasvades hoolivas, kaasavas, turvalises ja arendavas keskkonnas. Vägivallaohvritele on
-------------------	--

	tagatud abi traumast taastumiseks ja iseseisva toimetuleku saavutamiseks.				
Programmi moodsid	Tegelik 2022	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026	Sihttase 2027
Soovitud ja tegelike laste arvu vahe* <i>Allikas: Täpsustub</i>	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Laste suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr <i>Allikas: Eurostat (EU-SILC)</i>	16,6%	16,2%	16,1%	16,1%	15,8%
Ohvriabi teenuste üle-eestilise kättesaadavuse tagatus** <i>Allikas: Sotsiaalkindlustusamet</i>	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

* Metoodika on väljatöötamisel ja allikas selgumisel

**Moodsiku alguse ja sihttasemed Sotsiaalkindlustusameti poolt väljatöötamisel.

Programmi rahastamiskava	2023 eelarve	2024 eelarve	Eelarve		
			2025	2026	2027
Programmi kulud	1 028 845 403	1 000 876 250	1 041 679 502	1 073 715 317	1 095 210 464
Meede 1.1. Lastega perede majanduslikku toimetulekut ning töö- ja pereelu ühitamist toetav sotsiaalkaitse süsteem	984 779 729	950 781 165	992 137 846	1 017 837 794	1 040 691 602
Tegevus 1.1.1. Hüvitised ja toetused lastele ja peredele	984 779 729	950 781 165	992 137 846	1 017 837 794	1 040 691 602
Meede 1.2. Laste ja perede heaolu ning vägivallaohvrite õiguste tagamine toimiva lastekaitse- ja ohvriabisüsteemi kaudu	34 978 589	41 675 058	40 961 735	47 169 165	45 650 482
Tegevus 1.2.1. Abivajavaid lapsi ja peresid toetavad teenused	29 611 436	34 163 793	33 773 336	40 106 620	30 772 229
Tegevus 1.2.2. Lapsi ja peresid toetavate meetmete arendamine ja pakkumine	2 236 068	2 438 829	2 408 883	2 407 730	2 382 104
Tegevus 1.2.3. Laste ja perede ning ohvriabi valdkonna arendamine	3 131 085	5 072 436	4 779 516	4 654 814	12 496 150
Meede 1.3. Ohvriabi teenuste ja hüvitiste tagamine	9 087 085	8 420 027	8 579 921	8 708 358	8 868 380
Tegevus 1.3.1. Teenused ohvritele ja vägivallatsetele	9 087 085	8 420 027	8 579 921	8 708 358	8 868 380

Hetkeolukorra analüüs

Laste ja perede toetamine

Lastega perede heaolu üks moodsmeid **on majanduslik toimetulek**. Vaesusrisk ohustab neid peresid, kus ülalpidajaid on vähem kui ülalpeetavaid, nt **üksikvanemaga pered** ja **lasterikkad pered**. Et suurendada laste heaolu ja perede kindlustunnet ning väärtustada lapsi ja laste kasvatamist, on oluline riigi piisav toetus, sealhulgas perehüvitiste reaalväärtuste säilimine ning seos palga- ja elukalliduse tõusuga. Lisaks mõjutavad lapse heaolu ja arengut oluliselt **peresuhte kvaliteet ja vanemlikud oskused**. Vanemaharidus ja vanemliku toimetuleku toetamine eri vanuses laste vanematele tuleb muuta kättesaadavamaks. Laiendamist vajab **kogukondlike ennetus- ja peretöökeskuste võrgustik**, et pered saaksid õigeaegset ja asjatundlikku abi laste kasvatamisel, vanemaks ja partneriks olemisel ning lapse abivajadusega tegelemisel.

2022. aastal algatati lastekaitse- või hoolekande teemal uusi juhtumimenetlusi 3626 lapse osas ja samal aastal menetleti juhtumimenetlusi kohalikes omavalitsustes ligi 15 000 abivajava lapse osas ehk **5,7% kõigist lastest vajavad sotsiaal-, haridus- ja/või tervishoiuvaldkonnast lisatuge**. 2022. aastal registreeriti 530 lapse vastu suunatud seksuaalkuritegu, mille pani sageli toime lapsele lähedane isik. Registreeriti üle 3200 perevägivallakuriteo, millest 26% puhul oli laps pealtnägija või vahetu kannatanu. **2022. aastal eraldati perest enamasti lapse väärkohtlemise või hooletusse jätmise tõttu 310 last**. Kokku viibis 2022. aasta lõpus asendushooldusel 2320 last (koos lapsendajaperedes kasvavate lastega ligi 2900 last). Kuigi lapse eelistatud kasvukeskkond ka asendushooldusel on pere, elas 2022. aasta lõpus asutusepõhisel hooldusel ca 33% kõigist asendushooldust vajavatest lastest (765 last). Nendest 1,4% (11 last) olid alla 3-aastased.

Muret tekitab ka suur **psüühikahäirega laste** arv. Viimastel aastatel on kuni 19-aastaste seas registreeritud iga-aastaselt u. 4500 uut ambulatoorset psühhiaatrilist haigusjuhtu, 2022. aastal kasvas see hüppeliselt enam kui 5620 uue haigusjuhuni. Lasteabitelefoni **pöördutakse järjest enam just laste vaimse tervise teemadel, sh enesevigastamine ja suitsiidid**. 2022. aastal sooritas suitsiidi neli alla 15-aastast ja viis 15–19-aastast noort. Abivajavatele lastele ja nende peredele pakutakse mitmeid teenuseid ja tugimeetmeid, ent vanemate sõnul on abi saamine sageli keeruline ja aeganõudev ega toeta probleemide ennetamist. Lapse abivajaduse hindamine ja abi osutamine on killustunud eri valdkondade ja asutuste vahel, osapoolte rollid on ebaselged ning puudub terviklik ülevaade perele vajalikust toest. **Vähe on spetsiifiliste vajadustega lastele mõeldud kompleksteenuseid** ning mitmed teenused on seotud puude raskusastmega, mis vähendab võimalusi ennetavaks ja kiireks abi pakkumiseks.

Viimastel aastatel on tänu universaalsetele peretoetustele, töötuse vähenemisele ning lapsevanemate tõise tulu suurenemisele vähenenud laste vaesus ja materiaalne ilmajäetus – Eurostati andmetel elas 2022. aastal suhtelises vaesuses või sotsiaalses tõrjutuses¹ 16,6% Eesti lastest (ehk 43 000 last). Eelnevate aastatega võrreldes on vähenenud nii absoluutses kui suhtelises vaesuses elavate laste osatähtsus – Statistikaameti andmetel elas 2021. aastal² Eesti lastest 1,3% absoluutses vaesuses (ca 3300 last) ning 13,6% suhtelises vaesuses (ca 35 400 last). Laste vaesust mõjutab peamiselt nende vanemate tööturustaatus, kuid vaesusriski põhjustab ka see, kui peres on vaid üks ülalpidaja. **Erinevate peretüüpide võrdluses on kõige suuremas vaesusriskis ühe vanemaga (enamasti emaga) pered**, kellest 33,1% elas 2021. aastal suhtelises vaesuses.

Ohvriabi arendamine

Paraku satuvad paljud Eestis elavad lapsed, noored, täiskasvanud ja eakad kuriteo ja vägivalda ohvriks. Naistevastane vägivald on väga ulatuslik paarisuhtes – iga kolmas Eesti naine on kogunud seksuaalset ja/või füüsilist vägivalda oma partneri poolt. 2022. aastal registreeriti Eestis 25 663 kuritegu, millest 5429 olid kehalise väärkohtlemise ja 613 seksuaalkuriteod. Samuti registreeriti 3244 perevägivallakuritegu ning 7 perevägivalda tapmist ja mõrva (koos katsetega). 2022. aastal jõudis ohvriabisse 4636 kannatanut, kes olid seotud 3719 juhtumiga. Ohvriabi kriisitelefoni 116 006 tehtud kõnede arv 2022. aastal kasvas, pöörduti 8241 korral, mis on kolmandiku võrra rohkem kui 2021. aastal. Eelduslikult on kõnede arvu suurenemiseni viinud suurem teadlikkus kriisitelefoni. Kriisitelefoni kõnedest otseselt perevägivalda teemadega oli seotud 6%.

Ohvriabist ei olda Eestis piisavalt teadlikud ning enamik ohvreid ei jõua ohvriabiteenusteni. Spetsialistide teadlikkus trauma mõjudest kannatanule on ebapiisav, alati ei osata ära tunda traumareaktsioone ja neile adekvaatselt reageerida. Spetsialistidel on kohati negatiivsed hoiakud vägivaldaohvrite suhtes, puuduvad teadmised vägivalda tekkepõhjuste ja tagajärgede osas. Murekohaks on ka ohvriabi väljareageerimise võimekuse vähesus. Uuenenud tööülesannete ja suurenenud ootuste tõttu ei ole ohvriabis tagatud piisav inimressurss kõigi ülesannetega toimetulekuks. Vägivalla ennetamiseks ja ohvriabisse pöördumise hõlbustamiseks on vajalik

¹ Eurostat avaldab vaesuse andmed uuringuaasta järgi ehk 2022. a suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse näitaja hõlmab 2021. aasta sissetulekul põhinevat suhtelise vaesuse näitajat. Eesti Statistikaamet avaldab vaesuse näitajad sissetulekuaasta järgi.

² Sissetulekuaasta järgi, uuringuaasta on 2022.

ühiskonna teadlikkuse suurendamine, samuti ohvritele pakutavate tugiteenuste omavahelise koostöö koordineerimine ja teenuste jätkuv arendamine asjakohase abi tagamiseks. **Vägivalla toimepanijatega** on vaja senisest enam tegeleda, sh sidudes ohvri abistamise ja töö vägivalla toimepanijaga selliselt, et ohvri õigused on tagatud ja vägivalla jätkumine takistatud. **Taastava õiguse teenuste kättesaadavust** on vaja parandada, et võimaldada kahjude heastamist. 2023. aasta aprillis jõustunud uus ohvriabi seadus lahendab mõningal määral probleemi, et sihtrühm ei jõua traumast taastumist toetava vaimse tervise abini ega ka kuriteoohvri hüvitiseni. Kuriteoohvri hüvitise süsteemi keerukuse ja vähese teadlikkuse tõttu taotleb kuriteoohvri hüvitist väga väike osa raske tervisekahjustusega lähisuhtevägivalla ohvritest – hinnanguliselt võiks hüvitist taotleda üle 500 inimese, kuid hetkel saavad igakuist toetust 20 inimest. **Kuriteoohvri hüvitise süsteemi reformi** tulemusena muutub kuriteoohvri hüvitise saamine ohvritele selgemaks.

Olulised tegevused

- 2024. aastal jätkatakse **erivajadusega laste tugisüsteemi reformiga**, mille eesmärk on lihtsustada erivajadusega lapse ja tema pere teekonda abini, vähendada dubleerivaid hindamisi tervishoiu-, sotsiaal- ja haridusvaldkonnas, töötada välja automatiseeritud klienditeekonnad lastele, kelle abivajadus ajas oluliselt ei muutu ja kelle seisundi hindamiseks kulub praegu ebamõistlikult palju ressursi. Samuti on eesmärk muuta puude raskusastme tuvastamise protsess läbipaistvamaks ning siduda teenuste saamise õigus lahti puude raskusastme olemasolust. Reformi üks rõhuasetusi on ennetustööl ja laste probleemide varajasel märkamisel. Muudatuste elluviimine on kavandatud etapiviisiliselt kuni 2027. aastani. 2024. aastal töötatakse välja sotsiaalhoolekande seaduse jt seaduste muutmise eelnõu rehabilitatsiooniteenuste arendamiseks.
- **Lastekaitsekorralduse uuendamine**, et tagada lastekaitsetöö lapse- ja perekesksus ning professionaalse ja motiveeritud tööjõud. 2023. aastal alustati lastekaitse seaduse muutmise eelnõu väljatöötamisega, samuti tehakse ettevalmistusi sotsiaaltöö õppekavade kaasajastamiseks ning katsetatakse lastekaitse juhtumikorralduse mudelit perspektiiviga kehtestada üle-eestiline juhtumikorralduse standard.
- Vaesuse leevendamise eesmärgil **jätkatakse üksikvanemate toetamise paketi kaasajastamist**. Alates 1. jaanuarist 2024 suureneb elatisabi 100 eurolt 200 eurole kuus. 2023. aastal valmis toitjakaotajapensioni muudatuste väljatöötamiskavatsus, mille kohaselt muutub toitjakaotuspension kuni 24-aastastele toetust saavatele lastele ja noortele ühesuguseks ja indekseeritavas summas väljamakstavaks perehüvitiseks. Seaduseelnõu valmib 2024. aastal ning muudatuste jõustumine on plaanitud 2026. aastaks.
- 2024. aastal **alustatakse kuriteoohvri hüvitiste reformi elluviimisega**. Kuigi uus ohvriabi seadus lihtsustab hüvitise taotlemist ja tagab suurema toe rasketes vägivallakuritegudes kannatanutele, on see tervikuna jätkuvalt liiga keerukas süsteem. Reform muudab hüvitise taotlemise lihtsamaks ja selgemaks. Süsteemi uuendatakse nii õiguslikus kui ka infotehnoloogilises vaates. Vajalik on **ohvriabiteenuste jätkuv arendamine** ning 2023. aasta aprillis jõustunud ohvriabi seaduse edukas rakendamine.

Meetmed, programmi tegevused ja teenused

Meede 1.1. Lastega pere majanduslikku toimetulekut ning töö- ja pereelu ühitamist toetav sotsiaalkaitsesüsteem

Meetme eesmärk: tagatud on lastega pere materiaalne kindlustatus ning töö- ja pereelu ühitamine, mis läbi paraneb laste ja pere heaolu.

Möödik	Tegelik 2022	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026	Sihttase 2027
Laste absoluutse vaesuse määr					

Allikas: Statistikaamet, Eesti Sotsiaaluuring	1,3% (2021)	≤2,7%	≤2,7%	≤2,7%	≤2,7%
0–2-aastaste lastega 25–49-aastaste meeste ja naiste hõivelõhe Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring	28,4 pp (2022)	väheneb	väheneb	väheneb	väheneb

Tegevus 1.1.1. Hüvitised ja toetused lastele ja peredele

Tegevuse eesmärk: hüvitised ja toetused on kaasajastatud ning pakuvad peredele majanduslikku tuge.

Tegevuse raames makstakse erinevaid hüvitisi ja toetusi lastele ja peredele, suurimad neist on vanemahüvitis ja peretoetused. Vanemahüvitise peamine eesmärk on lapse sündimisel säilitada riigi hüvitise andmisega vanemale varasem sissetulek ning toetada töö- ja pereelu ühildamist. Peretoetuste eesmärk on tagada lastega peredele laste hooldamise, kasvatamise ja õppimisega seotud kulutuste osaline hüvitamine. Tegevuse raames makstakse sünnitoetust, lapsendamistoetust, kolmikute ja enamaarvuliste mitmikute toetust, lapsetoetust, lasterikka pere toetust, lapsehooldustasu (uusid ei määrata enam alates 01.09.2019, ülemineku sätte alusel varem määratud hüvitist makstakse kuni 31.08.2024), üksikvanema lapse toetust ja eestkostel oleva lapse toetust. Samuti hõlmab tegevus ajateenija, asendusteenistuja ja reservväelase lapse toetust. Tegevuse alla kuuluvad veel toetused puudega lastele ja nende vanematele, elatisabi, lapsevanemate pensioni- ja ravikindlustuskaitse ning lapsepuhkuste tasu.

1. jaanuarist 2024 on lasterikka pere toetuse suurus 3–6 lapse puhul 450 eurot kuus ning 7 ja enama lapse puhul 650 eurot kuus. Lisaks suureneb elatisabi, mida riik maksab lapsele juhul, kui elatist maksuma kohustatud vanem elatist ei maksa või ei tee seda vajalikus mahus, 100 eurolt 200 eurole kuus.

Perioodil 2024–2027 on kavas:

- Toitjakaotuspensionisüsteemi ümber korraldamine, mille kohaselt muutub toitjakaotuspension toetust saavatele lastele ja noortele ühesuguses summas väljamakstavaks perehüvitiseks. Seaduseelnõu valmib 2024. aastal ning muudatuste jõustumine on plaanitud 2026. aastaks. Süsteemi rakendamiseks 2026. aastast on vaja teha 2024-2025. aastal IKT arendus.
- Analüüsi ja ettepanekute koostamine peretoetuste ja vanemahüvitise eesmärgipärasuse parandamise kohta.

Möödik	Tegelik 2022	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026	Sihttase 2027
Peretoetuste väljamakstud summa ühe lapse kohta aastas (eurot) Allikas: Statistikaamet, Sotsiaalministeeriumi arvutused	1239	tõuseb	tõuseb	tõuseb	tõuseb

Meede 1.2. Laste ja perede heaolu ning vägivaldaohvrite õiguste tagamine toimiva lastekaitse- ja ohvriabisüsteemi kaudu

Meetme eesmärk: lapse õigused on tagatud ning toimiv lastekaitse-süsteem väärtustab iga last, pakkudes peredele vajalikku abi lapse arengu ja heaolu toetamiseks. Vägivaldaohvrite õigused on tagatud ning toimiv ohvriabisüsteem aitab kaasa iseseisva toimetuleku saavutamisele.

Möödik	Tegelik 2022	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026	Sihttase 2027
Osakaal lastest (4.–11. klass), kes on eluga üldiselt rahul	82%	säilib või	säilib või	säilib või	säilib või

Allikas: Lapse õiguste ja vanemluse uuring (2018, Praxis, SoM tellimus)	(2018)*	tõuseb	tõuseb	tõuseb	tõuseb
Lapsevanemad, kes tunnevad, et vajaksid nõu ja abi, ent ei tea, kuhu või kelle poole pöörduda või ei söanda kellegi poole pöörduda Allikas: Lapse õiguste ja vanemluse uuring (2018, Praxis, Sotsiaalministeeriumi tellimus)	53% (2018)*	säilib või langeb	säilib või langeb	säilib või langeb	säilib või langeb

*Lapse õiguste ja vanemluse uuring viiakse uuesti läbi 2023-2024

Tegevus 1.2.1. Abivajavaid lapsi ja peresid toetavad teenused

Tegevuse eesmärk: arendada vanemlike oskusi ning pakkuda suurema abivajadusega lastele ja peredele sobivaid teenuseid lapse arengu ja iseseisva toimetuleku toetamiseks.

Tegevuse raames arendatakse vanemate vanemlike oskusi, et ennetada ja vähendada laste väärkohtlemist ja vaimse tervise probleeme ning suurendatakse lapsevanemate teadlikkust vanema rollist laste arengu toetamisel, rakendatakse lastekaitse korraldusmudelit ja arendatakse pereteenuseid. Sotsiaalkindlustusamet pakub perelepitusteenust ja taastava õiguse teenust.

Seksuaalselt väärkoheldud ja seksuaalselt väärkohtlevalt käituvate laste abistamiseks pakub Sotsiaalkindlustusamet lastemajateenust. Tegevus hõlmab ka kinnise lasteasutuse teenust, mis pakub ajutist ööpäevaringset tuge ja turvalisust noortele, kelle käitumine seab tugevalt ohtu nende enda või teiste elu, arengu ja/või tervise ning seetõttu on vajadus piirata nende vabadust. Mitmedimensioonilist pereteraapiat (MDFT – *Multidimensional Family Therapy*) pakutakse tõsise riskikäitumise ja mitmekülgse abivajadusega noortele ja nende peredele. Tegevuse raames tegeletakse asendushoolduse korraldamise ja arendamisega, et parandada asendushoolduse kvaliteeti ning suurendada perepõhise asendushoolduse pakkujate hulka ja peres kasvavate laste osakaalu.

Tegevus hõlmab ka erivajadustega laste rehabilitatsiooniteenust, mille eesmärk on toetada laste eakohast arengut ja toimetulekut, soodustada haridusasutuses õppimist ning suhtlemist oma eakaaslastega, ning erivajadustega laste abivahenditeenust, millega toetatakse abivahendite ostmist või rentimist. Samuti pakutakse selle tegevuse raames saatjata alaealisele välismaalasele juhtumikorraldust ja asendushooldusteenust.

Perioodil 2024–2027 on kavas:

- Erinevate vanemlusprogrammide pakkumine ja arendamine, toetamaks lapseootel ja lapse saanud peresid ning suurendamaks lapsevanemate teadlikkust vanema rollist.
- Kogukondlike ennetus- ja peretöökeskuste loomine, et suurendada KOV-is perede paremaks toimetulekuks pakutavate pereteenuste arvu ja kättesaadavust, muuta peredele vajalik informatsioon ühest kohast kättesaadavaks ning luua kodulähedased juurdepääsuvõimalused tervise-, sotsiaal- ja psühholoogilisele abile, rõhuasetusega võimalike riskide varajasel märkamisel.
- Ennast või teisi kahjustava seksuaalkäitumisega laste abivajaduse hindamise ja abistamise meetodite arendamine, sh hindamisvahendite, käsiraamatute tõlkimine ja hankimine ning spetsialistide koolitamine, lastemaja teenuste ja võrgustikutöö arendamine, ravimeeskondade täiendõpe seksuaalse väärkäitumise ja parafilliate ravi alal.
- Kinnise lasteasutuse teenusele jõudmise hindamise süsteemi arendamine ja jätkutoe mudeli käivitamine. Samuti on kavas töötada välja teenuse osutamise ühtsed sisu ja kvaliteedi põhimõtted.

Möödik	Tegelik 2022	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026	Sihttase 2027
Laste osakaal (4.–11. klass), kes on kogenud kehalist karistamist <i>Allikas: Lapse õiguste ja vanemluse uuring (2018, Praxis, SoM tellimus)</i>	16,5% (2018)	langeb	langeb	langeb	langeb
Perest eraldatud laste osakaal 0–17-aastastest lastest <i>Allikad: Sotsiaalministeerium ja Statistikaamet</i>	0,12%	langeb	langeb	langeb	langeb

Tegevus 1.2.2. Lapsi ja peresid toetavate meetmete arendamine ja pakkumine

Tegevuse eesmärk: tagada Eestis elavate laste heaolu lastekaitsepoliitika rakendamise ja riigi ja kohalike omavalitsuste valdkondadevahelises koostöös.

Tegevuse raames koordineeritakse Sotsiaalkindlustusameti poolt valdkondadeülest lastekaitsealast koostöö ja ennetustegevusi ning korraldatakse lastekaitsetöötajate täienduskoolitusi, eesmärgiga parandada lastekaitsealase ennetustöö kvaliteeti ning aidata kaasa laste ja noorte arengu, kaasatuse ja heaolu toetamisele perekonnas, haridusasutuses, kogukonnas ja ühiskonnas tervikuna. Sotsiaalkindlustusameti poolt pakutakse KOVidele lastekaitsealase nõustamise teenust, suurendades sellega kohalikul tasandil lastekaitse võimekust ja teenuste osutamise edukust.

Tegevus sisaldab endas ka lastekaitse telefoniteenuseid, mis hõlmavad endas kompleksteenuseid lasteabitelefoni 116111, kadunud laste telefoni 116000 ja spetsialistide ööpäevaringset nõustamist ning teenusega seotud ennetus- ja teavitustegevust.

Perioodil 2024–2027 on kavas:

- Lastekaitsetöötajate pädevuse hoidmine ja tõstmine täienduskoolituste kaudu, mis toetavad lastekaitsetöötajate praktiliste oskuste ja teadmiste paranemist. Kavas on arendada ka maakonnapõhised lastekaitsetöötajate võrgustikud, toetamaks ühiste täienduskoolituste pakkumist ning supervisiooni läbiviimist.

Möödik	Tegelik 2022	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026	Sihttase 2027
KOV-ide taotluste arv Sotsiaalkindlustusametile lastekaitsejuhtumite lahendamiseks abi saamisel (siseriiklik nõustamine ja rahvusvaheliste juhtumite vahendamine) <i>Allikas: Sotsiaalkindlustusamet</i>	181 (2022)	217	238	261	295
KOV-ide rahulolu Sotsiaalkindlustusameti tegevusega KOV-ide nõustamisel ja toetamisel* <i>Allikas: Sotsiaalkindlustusamet</i>	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

*Möödiku meetodika väljatöötamisel.

Tegevus 1.2.3. Laste ja pere ning ohvriabi valdkonna arendamine

Tegevuse eesmärk: kvaliteetne laste- ja perepoliitika ning ohvriabipoliitika väljatöötamine ja selle elluviimise tagamine.

Tegevuse sisuks on laste- ja perepoliitika väljatöötamine ja ellurakendamine, et aidata kaasa laste õiguste ja heaolu tagamisele, toetada pere sotsiaalmajanduslikku toimetulekut ning soodustada laste sündi. Samuti hõlmab tegevus ohvriabiteenuseid ja -toetusi puudutava poliitika

väljatöötamist ja elluviimise korraldamist.

Tegevuse raames tegeletakse ka töötavate lapsevanemate töö ja pereelu ühitamise toetamiseks peresõbraliku tööandja märgise programmi rakendamisega ning asendushoolduse arendamiste, tugiteenuste ja koolituste pakkumise koordineerimisega.

Perioodil 2024–2027 on kavas:

- Erivajadusega laste tugisüsteemi reformiga jätkamine. Selle raames on plaanis lihtsustada erivajadusega lapse ja tema pere teekonda abini, vähendada dubleerivaid hindamisi tervishoiu-, sotsiaal- ja haridusvaldkonnas, töötada välja automatiseeritud klienditeekonnad lastele, kelle abivajadus ajas oluliselt ei muutu ja kelle seisundi hindamiseks kulub praegu ebamõistlikult palju ressursi. 2024. aastal töötatakse välja sotsiaalhoolekande seaduse jt seaduste muutmise eelnõu rehabilitatsiooniteenuste arendamiseks.
- Valdkondadeülese lastekaitse korraldusmudeli väljatöötamine. See hõlmab endas lastekaitse juhtumikorralduse mudeli väljatöötamist, et ühtlustada lastekaitsetöö kvaliteeti ning tagada seeläbi laste ja perede parem abistamine. Uue mudeli rakendamiseks on planeeritud kohalike omavalitsuste toetamine taotlusvoorude kaudu. Samuti täiendatakse lastekaitsetöötajate tööriistaportfelli ja kaasajastatakse sotsiaaltöö õppekavasid.
- Puude raskusastme tuvastamise protsessi uuendamine. Kavas on muuta puude raskusastme tuvastamine läbipaistvamaks ning siduda teenuste saamise õigus lahti puude raskusastme olemasolust. Muudatuste elluviimine on kavandatud etapiviisiliselt kuni 2027. aastani.
- Suure abivajaduse ja kompleksprobleemidega lastele pakutavate ööpäevaringsete teenuste arendamine, mis hõlmab ka korraldus- ja rahastamismudeli väljatöötamist, et pakkuda lastele nende vajadustele vastavat teenust.
- Perepõhise asendushoolduse arendamine. Selleks on 2024. aastal kavandatud asendushooldust puudutava seaduseelnõu muudatuste väljatöötamine, mille eesmärk on reguleerida hooldusperedele pakutavate tugiteenuste korraldus.
- Peresõbraliku tööandja märgise mudeli arendamise ja väljastamise jätkamine, mis muuhulgas sisaldab tööandjate nõustamist, koolitamist ning muid neile suunatud arendustegevusi, toetamaks lapsevanemate töö- ja pereelu ühitamist.
- Kuriteoohvri hüvitise süsteemi ja maksmise aluste muutmine, et hüvitis oleks ohvritele hõlpsamini kättesaadav ning jõuaks vajaliku sihtgrupini.
- Lähisuhtevägivalla ennetamine ja vähendamine. Selleks tuleb arendada tugimeetmeid kannatanu turvalisuse ja kaitse tagamiseks ning teenuseid toimepanijatele, mis aitavad ennetada tulevikus vägivalla toimepanemist. Samuti viiakse ellu lähisuhtevägivalla tegevuskava 2024–2027 ning jätkatakse vägivalla ennetuse kokkuleppe tegevuste elluviimist.
- Sisejulgeolekufondi (ISF) erimeetme projekti “Koostöövõime arendamine inimkaubanduse ohvrite tuvastamiseks ja abistamiseks Eestis” elluviimine koostöös Justiitsministeeriumiga, mille eesmärk on luua uus inimkaubanduse ohvrite tuvastamise ja abistamise juhendmaterjal ning töötada välja koolitused inimkaubanduse ohvrite abistamise teemal.

Möödik	Tegelik 2022	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026	Sihttase 2027
Laste- ja perepoliitika ning ohvriabipoliitika on kujundatud ja elluviimine korraldatud	jah	jah	jah	jah	jah

Meede 1.3. Ohvriabiteenuste ja hüvitiste tagamine

Meetme eesmärk: tagada õigeaegne ja piisav abi kuriteo, vägivalda ja kriisisündmuse ohvritele.

Möödik	Tegelik 2022	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026	Sihttase 2027
Elanikkonna teadlikkus ohvriabist* <i>Allikas: Täpsustub</i>	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

*Metoodika on väljatöötamisel ja allikas selgumisel, algtase ja sihttasemed seatakse metoodika kokkuleppimise järel 2023. aastal.

Tegevus 1.3.1. Teenused ohvritele ja vägivallatsetele

Tegevuse eesmärk: ohvritele ja vägivallatsetele suunatud teenuste osutamise korraldamine ning ohvritele hüvitiste tagamine.

Tegevuse raames osutatakse ohvritele ja vägivallatsetele erinevaid ohvriabi seadusest tulenevaid teenuseid:

- ohvriabi põhiteenus, mille eesmärk on tagada kuriteo, vägivalda või kriisijuhtumi ohvritele asjakohane toetus ja abi;
- psühhosotsiaalne abi kriisijuhtumi korral kriisijuhtumi ohvritele, et tulla juhtunuga toime, vähendada selle mõju igapäevasele tegutsemisele ning taastada iseseisev toimetulek;
- naiste tugikeskuse teenus, mille eesmärk on tagada turvaline keskkond, nõustamine ja ajutine majutus vägivalda ohvriks langenud naistele ja nendega kaasas olevatele lastele;
- seksuaalvägivalda kriisi abi, et aidata kaasa ohvri füüsilisele ja psühhosotsiaalsele taastumisele;
- inimkaubanduse ohvrite teenus, mille raames abistatakse inimkaubanduse ohvriks langenuid majutuse, toitlustuse, materiaalse, psühholoogilise ja juriidilise abiga jms;
- vägivallast loobumise toetamise teenus, mille eesmärk on tagada vägivalda toimepanijatele tõhus sekkumine, mis ennetaks korduvrikkumisi;
- traumast taastumist toetav vaimse tervise abi, mille eesmärk on soodustada ohvri psühhosotsiaalse tasakaalu taastumist ning vähendada ohvri psüühika- ja käitumishäirete tekkimise tõenäosust või nende intensiivsust.

Tegevuse raames makstakse kuriteoohvri hüvitist, mis on suunatud neile, kes on Eesti Vabariigi territooriumil langenud vägivallakuriteo ohvriks ja on seetõttu saanud raske tervisekahjustuse ning varalise kahju.

Möödik	Tegelik 2022	Sihttase 2024	Sihttase 2025	Sihttase 2026	Sihttase 2027
Klientide rahulolu ohvriabi nõustamisteenusega <i>Allikas: Sotsiaalkindlustusamet</i>	78% (2020)*	vähemalt 85% soovitaks	vähemalt 85% soovitaks	vähemalt 85% soovitaks	vähemalt 85% soovitaks

*Metoodika on Sotsiaalkindlustusameti poolt uuendamisel

Programmi juhtimiskorraldus

Laste ja perede programm on koostatud Sotsiaalministeeriumi poolt koostöös asjakohaste haldusala asutustega. Programm koostatakse neljaks aastaks, pidades silmas Heaolu arengukava 2023–2030, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ning riigi pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ eesmärgi. Programmi kinnitab sotsiaalkaitseminister pärast 2024. aasta riigieelarve

seaduse vastuvõtmist ning see avalikustatakse Sotsiaalministeeriumi kodulehel.

Programmi täiendatakse igal aastal ühe aasta võrra, olles kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga ning riigi rahaliste võimalustega. Programmi tegevuste eesmärged aitavad toetada tulemusvaldkonna „Heaolu“ teised programmid (Sotsiaalministeeriumi „Sotsiaalhoolekandeprogramm“ ning Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi ühisprogrammid „Tööturuprogramm“ ja „Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdsete võimaluste programm“). Teistest tulemusvaldkondadest toetab programmi eesmärged enim tulemusvaldkonna „Siseturvalisus“ Siseministeeriumi programm „Siseturvalisus“ ning tulemusvaldkonna „Õigusriik“ Justiitsministeeriumi programm „Usaldusväärne ja tulemuslik õigusruum“.

Programmis seatud eesmärkide saavutamise ja mõõdikute seiramise eest vastutavad Sotsiaalministeerium koostöös asjakohaste haldusala asutustega. Programmi täitmisest antakse aru Heaolu arengukava 2023–2030 juhtkomisjonile ning tulemusvaldkonna iga-aastases aruandes. Juhtkomisjoni on kaasatud valdkonna peamised koostööpartnerid. Juhtkomisjoni ülesanded, liikmed ja koosolekute protokollid ning tulemusvaldkonna „Heaolu“ iga-aastased tulemusaruanded on avalikustatud Sotsiaalministeeriumi kodulehel.

LISA 1 Programmis olevate teenuste kirjeldus

Meede 1.1. Lastega perede majanduslikku toimetulekut ning töö- ja pereelu ühitamist toetav sotsiaalkaitseüsteem

Tegevus 1.1.1. Hüvitised ja toetused lastele ja peredele

Teenus: Elatisabi (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 203)

Elatisabi eesmärk on toetada lapse ülalpidamist, kui lapsevanem ei täida ülalpidamiskohustust või ei tee seda vajalikus ulatuses. Elatisabi on võimalik taotleda kohtumenetluse, täitemenetluse ja pankrotimenetluse ajal. Alates 1. jaanuarist 2024 suureneb elatisabi 100 eurolt 200 eurole kuus.

Teenus: Vanemahüvitis (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 204)

Vanemahüvitise eesmärk on tagada asendussissetulek isikule, kes kasvatab alla kolmeaastast last, ning soodustada töö ja pereelu ühitamist. Vanemahüvitist on õigus saada õiguse tekkimise päevast alates lapse kolmeaastaseks saamiseni lapse kohta kuni 605 kalendripäeva, mis sisaldab ema vanemahüvitise, isa vanemahüvitise ja jagatava vanemahüvitise kalendripäevi. Vanemahüvitise suurus sõltub hüvitise saaja tulust, millele rakendub nii minimaalne kui ka maksimaalne määr. Isikule, kes tulu ei ole saanud, tagatakse seadusega fikseeritud hüvitise määra suurune sissetulek.

Teenus: Lapsevanema pensioni- ja ravikindlustuskaitse (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 205)

Alates 2013. aastast sündinud lastega seoses on korraga ühel vanemal õigus saada lapse sünnist kuni tema 3-aastaseks saamiseni täiendavaid sissemakseid kogumispensioni ehk II pensionisamba kontole. Lapsevanema kogumispensioni kontole maksab riik iga kuu täiendavalt 4% Eesti keskmisest sotsiaalmaksuga maksustatavast ühe kalendrikuu tulust.

Ravikindlustuse tagab riik ühele alla 3-aastast last kasvatavale vanemale. Täiendavalt tasub riik sotsiaalmaksu ka isiku eest, kes saab lasterikka pere toetust seoses seitsme ja enama lapse kasvatamisega; isiku eest, kes ei tööta ning saab lasterikka pere toetust seoses kolme ja enama lapse kasvatamisega (üks lastest peab olema alla 8-aastane), ning isiku eest, kes ei tööta, aga kelle abikaasa töötab ning tema eest tasub sotsiaalmaksu tööandja, samuti juhul, kui peres kasvab vähemalt üks alla 8-aastane laps või vähemalt kolm alla 16-aastast last.

Teenus: Peretoetused (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 206)

Peretoetuste eesmärk on toetada laste kasvamist ning lastega perede heaolu ja elukvaliteeti, soodustades seeläbi laste sündi. Peretoetused on rahalised hüvitised, mis jagunevad ühekordseteks ja perioodilisteks hüvitisteks. Ühekordsed peretoetused on sünnitoetus ja lapsendamistoetus. Perioodiliselt makstavaid hüvitisi makstakse üks kord kuus jooksva kalendrikuu eest: lapsetoetus, lapsehooldustasu (uusi ei määrata enam alates 01.09.2019, ülemineku sätte alusel varem määratud hüvitist makstakse kuni 31.08.2024), üksikvanema lapse toetus, eestkostetava lapse toetus, lasterikka pere toetus, ajateenija või asendusteenistuja lapse toetus, kolmikute ja enamarvuliste mitmike toetus.

Teenus: Lapsepuhkuste tasu (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 207)

Lapsepuhkusele on õigus mõlemal töösuhtes oleval vanemal kümme tööpäeva ühe lapse kohta kuni lapse 14-aastaseks saamiseni, kuid mitme lapse kohta kokku kõige rohkem 30 kalendripäeva ühes kalendriaastas. Lapsepuhkuse eest on õigus saada hüvitist, mille ühe kalendripäeva suurus on 50% saaja keskmisest töötasust. Samuti hüvitab riik tööandjale selle töötaja keskmise töötasu, kes kasutab lisavaheaegu lapse rinnaga toitmiseks.

Teenus: Puudega lapse sotsiaaltoetus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 211)

Riik maksab keskmise, raske või sügava puudega lapsele iga kuu toetust puudest tingitud lisakulude hüvitamiseks. Toetuse maksmise aluseks on eelnevalt tuvastatud puue ja toetuse suurus sõltub puude raskusastmest ning see arvutatakse puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduses sätestatud protsendina sotsiaaltoetuse määra. Harvikaigusega lapsele, kellel puude raskusastet ei tuvastata, makstakse harvikaigusega lapse toetust, mille eesmärk on puude raskusastme kujunemise ärahoidmine.

Teenus: Puudega lapse vanema lisapuhkepäevade tasu (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 212)

Puudega laste vanemad saavad lisaks lapsepuhkuse päevadele kasutada igas kuus ühe tööpäeva puudega lapse vanema lapsepuhkust iga puudega lapse kohta. Puudega lapse vanema lapsepuhkuse päeva eest on õigus saada hüvitist ühe tööpäeva vanemahüvitise suuruses.

Meede 1.2. Laste ja perede heaolu ning vägivaldaohvrite õiguste tagamine toimiva lastekaitse- ja ohvriabisüsteemi kaudu

Tegevus 1.2.1. Abivajavaid lapsi ja peresid toetavad teenused

Teenus: Vanemlike oskuste arendamine (vastutaja Tervise Arengu Instituut, lühikood 134)

Tervise Arengu Instituut tegeleb perede ja vanemahariduse valdkonna arendustegevustega. Lapsevanematele pakutakse tulemusliku vanemlusprogrammi „Imelised aastad“ koolitusi, mis hõlmavad 2–8-aastaste laste vanematele mõeldud põhiprogrammi (Parent Basic Preschool) ja 4–12-aastaste laste vanematele mõeldud jätkuprogrammi (Advanced Parent). Programmi eesmärk on arendada vanemate vanemlike oskusi, et ennetada ja vähendada laste väärkohtlemist ja vaimse tervise probleeme. TAI toetab kohalikke omavalitsusi koolituste läbiviimise kulude katmisel.

Välisvahenditest rahastatakse TATI „Laste ja perede toetamine“, mille abil toetatakse lapseootel ja lapse saanud peresid ning suurendatakse lapsevanemate teadlikkust vanema rollist laste arengu toetamisel esimestel eluaastatel. Oluliseks tegevuseks on igas eas (0–18-aastaste) laste vanematele mõeldud vanemaharidust toetavate ennetustegevuste arendamine ning üle-eestilise kättesaadavuse parandamine, sh pööratakse rohkem tähelepanu isade teadlikkuse parandamisele ja nende osaluse suurendamisele vanemaharidusprogrammides.

Teenus: Lastekaitse korraldusmudeli rakendamine ja pereteenuste arendamine (vastutaja Sotsiaalministeerium, lühikood 407)

Välisvahenditest rahastatakse TATI „Uue lastekaitse korraldusmudeli rakendamine“, mille abil töötatakse välja lastekaitse juhtumikorralduse mudel, et ühtlustada lastekaitsetöö kvaliteeti ning tagada seeläbi laste ja perede parem abistamine. Uue mudeli rakendamiseks on planeeritud kohalike omavalitsuste toetamine taotlusvoorude kaudu.

Välisvahenditest rahastatakse TATI „Laste ja perede toetamine“, mille eesmärk on luua ennetus- ja peretöökeskusi, suurendada KOV-is perede paremaks toimetulekuks pakutavate pereteenuste arvu ja kättesaadavust, muuta peredele vajalik informatsioon ühest kohast kättesaadavaks ning luua kodulähedased juurdepääsuvõimalused tervise-, sotsiaal- ja psühholoogilisele abile, rõhuasetusega võimalike riskide varajasel märkamisel. Kogukondliku ennetus- ja peretöökeskuse eesmärk on toetada laste ja perede heaolu läbi süsteemse ning järjepideva ennetustegevuse ning kogukonna võimestamise oma kodukoha läheduses.

Teenus: Lastemajateenus seksuaalselt väärkoheldud lastele (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 217)

Sotsiaalkindlustusamet pakub lastemajateenust seksuaalselt väärkoheldud lapse ning seksuaalselt väärkohtlevalt käituva lapse abistamiseks lastemajateenust, lähtudes rahvusvaheliselt tunnustatud lastemaja ehk Barnahusi mudelist, et pakkuda lapsele koordineeritud ja tõhusat abi ning hoida ära uut traumeerimist uurimise ja kohtumenetluse käigus. Lastemajad asuvad Tallinnas, Tartus, Jõhvis ja Pärnus.

Välisvahenditest rahastatakse TATi „Laste ja perede toetamine“, mille raames on planeeritud ennast või teisi kahjustava seksuaalkäitumisega laste abivajaduse hindamise ja abistamise meetodite arendamine, sh hindamisvahendite, käsiraamatute tõlkimine ja hankimine ning spetsialistide koolitamine; lastemaja teenuste ja võrgustikutöö arendamine; ravimeeskondade täiendõpe seksuaalse väärkäitumise ja parafilliate ravi alal.

Teenus: Kinnise lasteasutuse teenus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 223)

Kinnine lasteasutus pakub ajutist ööpäevaringset tuge ja turvalisust noortele, kelle käitumine seab tugevalt ohtu nende enda või teiste elu, arengu ja/või tervise ning seetõttu on vajadus piirata nende vabadust. Kuivõrd kinnise lasteasutuse teenuse osutamisel piiratakse lapse liikumisvabadust, on tegu ühe intensiivsema ja vabadust piiravama abinõuga, mille kohta saab otsuse teha ainult kohus. Aastas viibib teenusel ca 100 last.

Kinnise lasteasutuse teenuse arendamiseks rahastatakse välisvahenditest TATi „Laste ja perede toetamine“, mille abil arendatakse teenusele jõudmise hindamise süsteemi, käivitatakse kinnise lasteasutuse jätkutoe mudel, töötatakse välja teenuse osutamise ühtsed sisu ja kvaliteedi põhimõtted ning koolitatakse personali.

Teenus: Mitmedimensiooniline pereteraapia (MDFT) (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 232)

Mitmedimensiooniline pereteraapia (MDFT – Multidimensional Family Therapy) on tõenduspõhine perekeskne programm tõsise riskikäitumise ja mitmekülgse abivajadusega noortele ja nende peredele. MDFT programm on mõeldud 11–18-aastastele noortele, kelle puhul esineb õigusrikkumisi, sõltuvusainete kuritarvitamist, hälbivat käitumist, koolikohustuse mittetäitmist, pereprobleeme. MDFT programmi pakutakse Sotsiaalkindlustusameti terapeutide poolt kuni 250 lapsele aastas. Teraapia on pikaajaline, ühe perega tegeletakse keskmiselt 4–6 kuud.

Mitmedimensiooniline pereteraapia arendamiseks rahastatakse välisvahenditest TATi „Laste ja perede toetamine“, mille raames pakutakse terapeutidele vajalikke koolitusi erinevate sihtgruppidega töötamiseks ning tagatakse uute terapeutide/superviisorite väljaõpe.

Teenus: Asendushoolduse korraldamise, arendamise ning pädevuste suurendamise teenus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 295)

Sotsiaalkindlustusameti ülesanneteks on riigisisese ja rahvusvahelise lapsendamise korraldamine, rahvusvahelise lapsendamise komisjoni teenindamine, hooldusperede sobivuse hindamine ja hooldusperede ettevalmistamine ning kohaliku omavalitsuse üksuse toetamine lapsele või perele sobivate meetmete leidmisel. Alates 2023. aastast on Sotsiaalkindlustusameti ülesandeks ka täienduskoolituste korraldamine asendushooldusel last vahetult kasvatavatele isikutele (kasvatajatele, perevanematele, hooldus-, eestkoste- ja lapsendajaperedele), asendus- ja perekodude juhtidele ja võrgustikuliiikmetele.

Välisvahenditest rahastatakse TATi „Laste ja perede toetamine“ tegevuse „Asendus- ja järelhooldusteenuse kvaliteedi parandamine ja mitmekesistamine ning perepõhise hoolduse arendamine“ kaudu täiendavaid arendustegevusi teenuste kvaliteedi tõstmiseks ja sihtgrupi

õiguste ning heaolu tagamiseks. Samuti toetatakse välisvahenditest teavitustööd uute hoidusperede leidmiseks.

Teenus: Riiklik perelepitusteenus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 291)

Riiklik perelepitusteenus on mõeldud ühise alaealise lapse või laste lahku läinud või lahkuminevatele lapsevanematele, kellel ei ole õnnestunud kokku leppida lapsega suhtluskorra ja lapse ülalpidamisega seotud küsimustes. Riiklik perelepitusteenus tagab, et vanemate lahkumiseku korral oleks lapsevanematel võimalik lapse elukorraldusega seotud küsimustes sõlmida kokkuleppeid nii kohtuväliselt kui ka varajases faasis kohtumenetluses. Perelepitus aitab lapsevanematel teha parimad võimalikud kokkulepped nende laste arenguvajadustest lähtuvalt. Lisaks aitab perelepitus lastel vanemate lahkumisekuga kergemini toime tulla. Perelepitus toimub kõigile osapooltele emotsionaalselt ja füüsiliselt turvalises keskkonnas.

Riiklik perelepitusteenus on rahastatud riigieelarvest. 2024. aasta I kvartali lõpuni viiakse Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) finantsmehhanismide programmi raames ellu riiklikut perelepitusteenust toetavaid tegevusi.

Teenus: Taastava õiguse teenus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 415)

Teenuse eesmärk on erapooletu vahendaja kaasabil ohver ja juhtunuga seotud muud osapooled kokku tuua, anda neile selgitamise ja ärakuulamise võimalus ning jõuda vahendatud protsessi kaudu kokkuleppele, kuidas tekkinud kahju hüvitada ja õiglustunde taastumist toetada. Taastava õiguse meetmed aitavad ennetada konfliktide eskaleerumist ning tagada ohvrite turvalisus. Teenuse raames pakutakse ohvriabi korraldatud vahendust nii vabatahtlike kui ohvriabitöötajate poolt süütoemenetluse raames ja ka väljaspool seda. 1. aprillist 2023 kehtima hakanud uus ohvriabi seadus laiendab taastava õiguse teenuste ringi ja korraldamise aluseid.

Teenus: Erivajadustega laste rehabilitatsiooniteenus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 219)

Erivajadustega laste rehabilitatsiooni teenuse eesmärk on toetada laste eakohast arengut ja toimetulekut, soodustada haridusasutuses õppimist ning suhtlemist oma eakaaslastega. Abivajava lapse puhul on eesmärgiks ennetada ka riski- ja rikkumiskäitumise kujunemist ja süvenemist, õpetada ja nõustada vanemaid, last ning võrgustikku tulemaks toime igapäeva eluga, suurendades võimalusi ühiskonnaelus osalemiseks. Teenuse saamise eelduseks on vähemalt ühe eelnimetatud valdkonnaga seotud eesmärkide saavutamise vajadus. Samuti on eelduseks, et inimesel on mitu probleemi, mida ei ole võimalik lahendada üksikteenuste abil ning vaja on mitme eriala spetsialistide ehk rehabilitatsioonimeeskonna sekkumist.

Sotsiaalkindlustusamet suunab teenusele lapsed, kellel on puue ning alla 18-aastase lapse, kelle KOV on tunnistanud abivajavaks lapseks lastekaitseseaduse tähenduses ja kellel on tuvastatud sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse vajadus.

Rehabilitatsiooniteenuse korraldus on välja toodud Sotsiaalhoolekandeprogrammis 194 Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse tegevuse all.

Teenus: Erivajadustega laste abivahenditeenus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 220)

Teenusega toetatakse erivajadusega lastele abivahendi ostmist või rentimist. Teenuse eesmärk on kompenseerida kahjustusest või puudest tingitud funktsioonihäiret, ennetada selle süvenemist, parandada või säilitada füüsilist ja sotsiaalset iseseisvust ning tegevus- ja töövõimet. Abivahendeid võimaldatakse vastavalt sotsiaalkaitseministri määrusega kehtestatud abivahendite loetelule (erimenetluse korras on võimalikud ka erandid). Lisaks pakutakse abivahendialast nõustamist, et toetada inimeste igapäeva- ja tööeluga toimetulekut. Riigipoolse soodustustega abivahendite kättesaadavus tagatakse inimestele läbi SKA lepingupartnerite.

Abivahenditeenuse üheks eesmärgiks on muuta teenus vajaduspõhiseks nii, et abivahendite kättesaadavus ei oleks seotud puude raskusastmega vaid seda oleks võimalik soetada vajaduspõhise hinnangu alusel. Lisaks on eesmärgiks minna paberpõhiselt abivahenditõendilt üle digitaalsele vormile, et lihtsustada abivahendi vajaduse tuvastamist ja abivahendi soetamist.

Teenus: Saatjata alaealise välismaalase majutamise ja heaolu korraldamise teenus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 216)

Saatjata alaealiseks välismaalaseks loetakse välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse § 2 lõike 1 ja § 6 lõike 1 tähenduses alla 18-aastast mitte Euroopa Liidu, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanikku (sh Ukraina kodanik) või alla 18-aastast kodakondsuseta isikut, kes saabub või on saanud Eestisse ilma vanema, eestkostja või muu vastutava täisealise isikuta või kes jääb Eestis viibides ilma vanemast, eestkostjast või muust vastutavast täisealisest isikust.

Teenuse sisuks on saatjata alaealisele välismaalasele pakutav juhtumikorraldus ja asendushooldusteenuse tagamine (sh teenuse eest tasumine). Juhtumikorraldus hõlmab lapsega suhtlemist, abivajaduse hindamist, juhtumiplaani algatamist, otsuste tegemist lapse teenusele suunamiseks ning lepingute sõlmimist. Juhtumikorraldust tehakse koostöös lapse, asendushooldusteenuse osutaja ning lapse elukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksusega.

Tegevus 1.2.2. Lapsi ja peresid toetavate meetmete arendamine ja pakkumine

Teenus: Lastekaitsealase ennetus-, arendus- ja teavitustegevuse koordineerimine (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 213)

Sotsiaalkindlustusameti ülesanne on valdkondadeülese lastekaitsealase koostöö ja ennetuse koordineerimine. Teenuse eesmärk on parandada lastekaitsealase ennetustöö kvaliteeti ja aidata kaasa laste ning noorte arengu, kaasatuse ja heaolu toetamisele perekonnas, haridusasutuses, kogukonnas ja ühiskonnas tervikuna. Tulemuste saavutamiseks ennetuses on oluline, et osapooled (riigiasutused, kohalikud omavalitsused, kolmas sektor ja teised ennetusega seotud organisatsioonid) järgiksid ennetustegevustes sarnaseid põhimõtteid nii oma valdkonnas kui ka partneritega koostöös. Sotsiaalkindlustusamet korraldab ka lastekaitsetöötajate täienduskoolitusi.

Välisvahenditest rahastatakse TATI „Laste ja perede toetamine“, mille raames toetatakse vajaduspõhiselt täiendavate tegevuste elluviimist.

Teenus: KOVi lastekaitsealase nõustamisteenus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 214)

KOV lastekaitsetöötajate nõustamisel pakutakse KOV-idele terviklikku, analüüsi- ja vajaduspõhist teenust, abistades juhtumite lahendamisel (juhendamisel lapse abivajaduse hindamisel kuni sobivate meetmete valikuni), vahendades rahvusvahelisi lastekaitsejuhtumeid, arendades juhtumikorralduse protsesse ning pakkudes töö nõustamist. Nõustamisteenus suurendab lastekaitse võimekust kohalikul tasandil ning tõstab lastekaitsetöö kvaliteeti.

Teenus: Lastekaitse telefoniteenus (116111) (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 215)

Lastekaitse telefoniteenused hõlmavad endas kompleksteenusena lasteabitelefoni 116111, kadunud laste telefoni 116000 ja spetsialistide ööpäevaringset nõustamist ning teenusega seotud ennetus- ja teavitustegevust.

Lasteabitelefon on ööpäevaringne tasuta telefoni ja interneti teel pakutav nõustamisteenus, kuhu saavad pöörduda nii lapsed kui täiskasvanud, et anda teada abivajavast lapsest või küsida nõu

lastega seotud teemadel. Alates 2023. aastast pakutakse nõustamist videosilla vahendusel ka viipekeeles nii lastele kui ka täiskasvanutele. Lasteabitelefoni kaudu pakub Sotsiaalkindlustusamet ka spetsialistidele ööpäevaringset nõustamist abivajava või hädaohus oleva lapse abistamiseks töövälisel ajal. Ennetus- ja teavitustegevuse eesmärk on edendada lapse abivajaduse varajast märkamist ja reageerimist, teadlikkust lasteabitelefoni kui teenusest, aga ka lastega seotud teemadest üldisemalt.

Tegevus 1.2.3. Laste ja perede ning ohvriabi valdkonna arendamine

Teenus: Lastekaitse- ja perepoliitika ning ohvriabi poliitika kujundamine ja selle elluviimise korraldamine (vastutaja Sotsiaalministeerium, lühikood 54)

Teenuse sisuks on laste- ja perepoliitika väljatöötamine ja ellurakendamine, et aidata kaasa laste õiguste ja heaolu tagamisele, toetada perede sotsiaalmajanduslikku toimetulekut ning soodustada laste sündi. Lisaks on teenuse sisuks ohvriabiteenuseid ja -toetusi puudutava poliitika väljatöötamine ja elluviimise korraldamine. See hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste ja poliitika rakendamise ettevalmistamist ning EL-i otsustusprotsessis osalemist, strateegiadokumentide väljatöötamist ja elluviimise hindamist laste- ja perepoliitikat ning ohvriabi puudutavas, samuti huvigruppide teavitamist valdkonda puudutavatest algatustest ja otsustest ning nende kaasamist aruteludesse, valdkondade ülese laste ja perede heaolu puudutava teabe kogumist ja avaldamist, sh lapsest lähtuvate andmete nähtavale toomist peavoolustatistikas. Teenuse raames toetatakse ka strateegiliste ja muud oluliste koostööpartnerite tegevust.

Välisvahenditest rahastatakse TATI „Laste ja perede toetamine“, mille raames viiakse ellu lastekaitseüsteemi ja laste hoolekandeteenuste arendusi. Muuhulgas katsetatakse uut lastekaitse juhtumikorraldusmudelit ning täiendatakse lastekaitsetöötajate tööriistaportfelli. Arendatakse traumakogemusega lastele suunatud sekkumisi ning teenuseid, mis on mõeldud kompleksprobleemidega lastele. Samuti arendatakse suure abi- ja hooldusvajadusega lastele uusi sihtgrupispetsiifilisi teenuseid ja luuakse nende perede vajadustega arvestav hoiuteenus (TAT „Suure abi- ja hooldusvajadusega laste teenuste väljatöötamine ja arendamine“).

Teenus: Töö- ja pereelu ühildamise soodustamine (vastutaja Sotsiaalministeerium, lühikood 55)

Töötavate lapsevanemate töö ja pereelu ühitamist soodustab tööandjate kaasamine peresõbraliku tööandja märgise programmi. Peresõbraliku tööandja märgist omav tööandja on tunnustatud kui tööandja, kes on edukalt oma organisatsioonikultuuri juurutanud töötaja- ja peresõbralikke meetodeid. Märgise saanud tööandja annab töötajale kindluse, et selles organisatsioonis väärtustatakse töötajat ning hinnatakse tema vajadusi hoida tasakaalu töö ja pereelu vahel. Teenust viiakse ellu välisvahenditest rahastatava TATI „Laste ja perede toetamine“ kaudu.

Teenus: Asendushoolduse kvaliteedi tõstmine (vastutaja Sotsiaalministeerium, lühikood 56)

Teenuse raames suunab ja koordineerib Sotsiaalministeerium TAT „Laste ja perede toetamine“ raames asendushoolduse arendamist, võttes arvesse asendushoolduse valdkonna strateegilisi eesmärgi ja valdkonnas toimuvaid muutusi. Tegevuse raames viiakse muuhulgas läbi analüüse ja uuringuid valdkonna ja selle sihtgruppide olukorra selgitamiseks.

Meede 1.3. Ohvriabiteenuste ja hüvitiste tagamine

Tegevus 1.3.1. Teenused ohvritele ja vägivallatsejatele

Teenus: Ohvriabi põhiteenus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 292)

Ohvriabi põhiteenus on avalik teenus, mille eesmärk on tagada kuriteo, vägivalla või kriisijuhtumi ohvritele asjakohane toetus ja abi. Teenuse sisu on ohvriabi poole pöördunud inimeste abivajaduse hindamine, psühhosotsiaalse abi osutamine, võimalikest teenustest ja kaitsemeetmetest teavitamine, mis hõlmab ööpäevaringset ohvriabi kriistelefoni (116 006) ning emotsionaalse toe ja hingehoiu telefoni (116 123). Ohvriabi poole võib pöörduda ka www.palunabi.ee lehelt leitava veebivestluse akna kaudu. Ohvrite kohtlemise arendamiseks hõlmab teenus ka spetsialistidele täiendkoolituste korraldamist, võrgustikutööd ning ennetus- ja teavitustegevuste korraldamist. Ohvriabi põhiteenust osutavad ohvriabitöötajad, kes paiknevad üle Eesti kõikides maakondades, enamasti politseiga samas hoones, kaugnõustamist pakutakse telefoni ja veebi teel.

Teenus: Psühhosotsiaalne abi kriisijuhtumi korral (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 294)

Kriisijuhtumi ohvritele osutatakse psühhosotsiaalset kriisiabi teenust, et toetada juhtunuga toime tulemist, vähendada selle mõju igapäevasele tegutsemisele ning taastada iseseisev toimetulek. Teenus sisaldab Sotsiaalkindlustusameti ööpäevaringset valmisolekut kriisijuhtumitele reageerida, olukorra hindamist ning seotud asutuste ja isikutega koostöö käivitamist, kriisijuhtumi ohvrite väljaselgitamist ja nende esmaste vajaduste hindamist, psühholoogilise esmaabi osutamist, muu psühhosotsiaalse abi käivitamist ning spetsialistide koostööd kriisijuhtumi ohvrite abistamisel. 2023. aasta 1. aprillist jõustunud ohvriabi seadus täpsustab teenuse komponendid ning sätestab ka infovahetuse alused koostöö ja abi osutamise tagamiseks. 2024. aasta prioriteediks on teenuse korraldusmudeli ja osutamise optimeerimine, milleks vajadusel korraldatakse ümber teenuse osutamine, et teenuse osutamine oleks võimalik riigieelarves planeeritud rahastuse piires, mõistlik ja eesmärgipärane.

Teenus: Naistevastase ja perevägivalda ohvrite tugiteenus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 317)

Naiste tugikeskuse teenuse eesmärk on aidata kaasa naistevastase vägivalda ohvri ja temaga koos vägivalda kogenud laste vägivaldast pääsemisele, turvalisuse suurendamisele ja iseseisva toimetuleku saavutamisele. Teenust osutatakse erialaspetsialistidest koosneva meeskonna poolt ning see hõlmab esmase psühhosotsiaalse abi pakkumist, ohvri abivajaduse hindamist, ohvri nõustamist, juhtumikorraldust, vajaduse korral lisaks ka psühholoogilist nõustamist, psühhoteeraapiat ja juriidilist nõustamist ning turvalist ajutist majutust kuni kuus kuud. Teenus on kättesaadav igas maakonnas.

Teenus hõlmab ka prostitutsiooni kaasatuid, tagades kaasatutele nõustamisteenuseid ja vajaduspõhist abi, sotsiaalnõustamist, juhtumikorraldust, vajadusel psühholoogilist ja juriidilist nõustamist, tugiisikuteenust ja jätkutuge ning seeläbi vähendades prostitutsioonis osalemisega kaasneva võivaid kahjusid. Sihtrühma leidmiseks on oluline osa välitöödel. Prostitutsiooni kaasatute nõustamiskeskused asuvad neljas Eesti piirkonnas: Tallinn, Tartu, Jõhvi ja Pärnu.

Hädaohus oleva täisealise perevägivalda ohvri kiireks ja tõhusaks abistamiseks, kel esineb perevägivalda tõttu surma või raske tervisekahjustuse risk, kasutatakse Eestis kõikides maakondades Suurbritannias välja töötatud võrgustikutöö mudelit MARAC (Multi-Agency Risk Assessment Conference). MARAC-i eesmärk on ennetada lähisuhtevägivalda kõige raskemaid tagajärgi, st tapmisi, suitsiide ja raskeid tervisekahjustusi, samuti vähendada ja ennetada põlvkondadeülest raske lähisuhtevägivalda. Eestis on 18 MARAC-i tuumikut, kuhu kuulub ohvriabi, politsei, omavalitsuse, naiste tugikeskuse, prokuratuuri, lastekaitse ja aina sagedamini ka meditsiinivaldkonna esindaja.

Teenus: Seksuaalvägivalla kriisiabi (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 199)

Teenuse eesmärk on tagada seksuaalvägivalla ohvrile vajalik meditsiiniline abi ja esmane psühhosotsiaalne abi, et aidata kaasa ohvri füüsilisele ja psühhosotsiaalsele taastumisele. Seksuaalvägivalla kriisiabikeskused pakuvad tasuta abi ööpäevaringselt ning tegutsevad neljas Eesti piirkonnas (Lääne-Tallinna Keskhaigla, Tartu Ülikooli Kliinikum, Ida-Viru Keskhaigla ja Pärnu Haigla). Kriisiabikeskustes tagatakse ohvrile seksuaalvägivalla tõttu vajalikud tervishoiuteenused (sh ravimid ja abivahendid) koos kohtumeditiinilise tõendmaterjali kogumisega. Kriisiabikeskusesse võivad pöörduda nii naised, mehed kui ka igas vanuses lapsed. Uue ohvriabi seaduse alusel on seksuaalvägivalla ohvrid olenemata süüteo menetlusest õigustatud saama ka traumast taastumist toetava vaimse tervise abi. Seeläbi on psühholoogiline abi kättesaadav ka minevikus seksuaalvägivaldal kogunud ohvritele.

Teenus: Inimkaubandusohvrite teenus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 318)

Teenuse eesmärk on abistada inimkaubanduse ohvriks langenuid. Teenuse raames pakutakse majutust, toitlustust, tervishoiuteenuseid, materiaalselt ja psühholoogilist abi, juriidilist abi, tugiisikuteenust, tõlketeenust ning muid ohvri füüsiliseks ja psühhosotsiaalseks taastumiseks vajalikke teenuseid. Teenuse saamiseks peab olema alustatud kriminaalmenetlus.

Teenus: Vägivallast loobumise toetamise teenus (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 273)

Teenuse eesmärk on aidata kaasa vägivalla ennetamisele ja tõkestamisele vägivalla toimepanijale rakendavate tegevuste kaudu. Vägivallast loobumise toetamine sisaldab vägivalla toimepanija motivatsiooni ja psühhosotsiaalsete vajaduste hindamist, et otsustada teenuse vajaduse ja mahu üle, vägivaldse käitumise võimaliku jätkumise riski hindamist ja nõustamist vägivallast loobumiseks. Kasutatakse nii individuaalset nõustamist kui grupiteraapiaid. Nõustamiste pakkumine on tagatud suuremates asulates eesti- ja venekeelsetes gruppides, kasutusel on erinevad tõenduspõhised sotsiaalprogrammid, mis on mõeldud nii meestele kui naistele. Muuhulgas antakse osalejatele oskused, kuidas juhtida viha ja stressi ning arendada suhtlemisoskust. Enamate klientideni jõudmiseks ja tõhusamaks sekkumiseks töötab vägivallast loobumise tugiliin.

Teenus: Traumast taastumist toetav vaimse tervise abi (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 201)

Traumast taastumist toetav vaimse tervise abi eesmärk on soodustada ohvri psühhosotsiaalse tasakaalu taastumist ning vähendada ohvri psüühika- ja käitumishäirete tekkimise tõenäosust või nende intensiivsust. Teenust on õigus saada kuriteoohvritel, kelle suhtes toime pandud teo kohta on alustatud kriminaalmenetlus; perevägivalla või seksuaalvägivalla ohvritel (olenemata menetlusest); eelnevalt nimetatud ohvri lapsel, lapselapsel, vanemal ja muul last kasvataval isikul, vanavanemal, õel, vennal, ohvriga abielus või püsivas kooselus oleval või olnud isikul; isikul, kes osaleb kriminaalmenetluses tunnistajana. Teenus on näidustatud, kui Sotsiaalkindlustusamet on tuvastanud isikute abivajaduse. Teenust on võimalik saada kuni ühe Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuutasu alammäära ulatuses. Kuni abivajaduse äralangemiseni on teenust õigus saada inimkaubanduse ohvril, seksuaalselt väärkoheldud lapsel ja terrorikuriteo ohvril. 1. aprillil 2023 jõustunud ohvriabi seadus laiendas teenuse saajate ringi.

Teenus: Kuriteoohvri hüvitis (vastutaja Sotsiaalkindlustusamet, lühikood 200)

Kuriteoohvri hüvitis on suunatud neile, kes on Eesti Vabariigi territooriumil langenud vägivallakuriteo ohvriks ja on seetõttu saanud raske tervisekahjustuse ning varalise kahju (nt on vähenenud sissetulek või on tekkinud lisakulud seoses tervise taastamisega). Hüvitise eesmärk on aidata kannatanul tekkinud olukorras paremini majanduslikult toime tulla. Vägivallakuriteo ohvri surma korral on õigus hüvitisele ohvri ülalpeetavatel ja neil, kes on maksnud ohvri matusekulud.